

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 98/2009

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους

Τμήμα Β΄

Συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 2009

Σύνθεση:

Πρόεδρος:

Ι. Πράσινος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη:

Φ. Γεωργακόπουλος, Βλ. Βούκαλης, Π.
Τριανταφυλλίδης, Α. Χαρλαύτης, Σπ.
Παπαγιαννόπουλος, Α. Ανδρουλιδάκης,
Αικ. Γρηγορίου, Κ. Χουρμουζιάν,
Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγητής:

Σπ. Μαυρογιάννης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: Το υποβληθέν με το υπ' αριθμ. πρωτ.
Γ99/319/15-12-2008 έγγραφο του Διοικητή του
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται εάν α) σε περίπτωση
εργατικού ατυχήματος, για το οποίο δεν έχει
υποβληθεί σχετική δήλωση αναγγελίας του από
τον ασφαλισμένο, αλλά αντιθέτως δήλωση αυτού,
με την οποία παραιτείται από τα εκ του
ατυχήματος δικαιώματά του, είναι δυνατόν να

καταβληθεί επίδομα ασθενείας από κοινή νόσο και τι θα γίνει σε περίπτωση που στο μέλλον επανέλθει ο ασφαλισμένος αιτούμενος τον χαρακτηρισμό του ατυχήματος β) σε περίπτωση εκδόσεως αποφάσεως για καταβολή της δαπάνης εκτάκτου νοσοκομειακής ή ιατρικής περιθάλψεως, βάσει της κρατικής διατίμησης και υποβολής παραιτήσεως από τον ασφαλισμένο από κάθε ένδικο μέσο, είναι δυνατόν να επιστραφούν τα υποβληθέντα από αυτόν πρωτότυπα δικαιολογητικά και εάν είναι δυνατόν στο μέλλον να ασκήσει αυτός ένσταση ενώπιον της ΤΔΕ κατά της ως άνω αποφάσεως.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β') γνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. Κατ' άρθρο 8 περ. 4 του α.ν. 1846/51 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων» (ΦΕΚ 179 τ. Α), ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «Οι κάτωθι εν τω παρόντι χρησιμοποιούμενοι όροι σημαίνουν αντιστοίχως: ... 4. Ατύχημα: Το εν τη εργασία ή εξ αφορμής ταύτης βίαιον συμβάν και την επαγγελματικήν ασθένειαν», ενώ κατ' άρθρο 34§1 αυτού ορίζεται: «Δια την χορήγησιν των παροχών της ασφαλίσεως, δεν απαιτείται η συμπλήρωσις των καθοριζομένων εν άρθροις 28, 31, 32 και 35 ημερών εργασίας, εάν το γεγονός το θεμελιούν το εις παροχάς δικαίωμα οφείλεται εις βίαιον συμβάν, επελθόν κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής ή εις επαγγελματικήν ασθένειαν. Εάν το γεγονός το θεμελιούν το εις παροχάς δικαίωμα οφείλεται εις βίαιον συμβάν

μη επελθόν όμως εν τη εκτελέσει ή εξ αφορμής της εργασίας δια την χορήγησιν των ανωτέρω παροχών, αρκεί η συμπλήρωσις του ημίσεος μόνον αριθμού ημερών εργασίας των υπό των ανωτέρω άρθρον οριζομένων. Δια κανονισμού ορισθήσεται ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία της βεβαιώσεως των ατυχημάτων και επί επαγγελματικών ασθενειών το είδος αυτών. Δια κανονισμού θέλουσι ορισθή ωσαύτως αι επιχειρήσεις και τα ελάχιστα όρια χρόνου διαρκείας της εργασίας εις αυτάς, δια την απόκτησιν δικαιώματος επί των ασφαλιστικών παροχών λόγω επαγγελματικής ασθενείας κατά τα ανωτέρω».

Επίσης, κατ' άρθρο 2 της Αποφ. 57440/της 13 Ιαν-7 Φεβρ/1938 Υπουργού Εργασίας «Περί εγκρίσεως κανονισμού περί ασφαλιστικής αρμοδιότητος και διαδικασίας απονομής των παροχών του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων», ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «Ο διευθυντής του υποκαταστήματος είναι αρμόδιος να αποφασίζη, εφ' όσον πληρούνται αι υπό των οικείων κανονισμών καθοριζόμεναι προϋποθέσεις, επί των υποθέσεων αίτινες έχουσιν ως αντικείμενον : α) ... β) ... γ) Την διαπίστωσιν της υπάρξεως εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθενείας και αναγνώρισιν δικαιώματος επί τας σχετικές παροχάς. Οσάκις όμως είτε η νοσηλεία του παθόντος η ασφαλισμένου είτε η προς τυχόν παροχή επιδόματος ασθενείας παρατείνεται πέραν των 15 ημερών, η απόφασις του διευθυντού υποβάλλεται εις την Τ.Δ.Ε. ή την κατά το άρθρ.3 εδ. 10 υποεπιτροπήν, ήτις αποφαινεται οριστικώς περί της υπάρξεως ή μη εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθενείας. Η τυχόν απορριπτική απόφασις της επιτροπής δεν έχει αναδρομικήν δύναμιν. Πάντως αποφάσεις του διευθυντού, δι' ων απορρίπτεται αίτησις περί χαρακτηρισμού ατυχήματος τινος ως εργατικού ή ασθενείας ως επαγγελματικής επέχουν θέσιν προτάσεως, εφ' ων αποφαινεται η Τ.Δ.Ε. ή υποεπιτροπή ...»,

κατ' άρθρο 21 αυτής, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «1. Κάθε ατύχημα που γίνεται κατά την εκτέλεση της εργασίας η με αφορμή την εργασία αυτή και έχει ως αποτέλεσμα τον τραυματισμό η την αδυναμία για συνέχιση της εργασίας η το θάνατο προσώπου που έχει υπαχθεί στην ασφάλιση του ΙΚΑ σύμφωνα με τα οριζόμενα από τις διατάξεις του Α.Ν.1846/51, αναγγέλλεται υποχρεωτικά στο Ίδρυμα από τον εργοδότη η τον αντιπρόσωπό του, από τον παθόντα ασφαλισμένο και σε περίπτωση αδυναμίας του η θανάτου του, από τα πρόσωπα που από την ασφάλιση του έλκουν δικαιώματα, από το γιατρό που κλήθηκε για την παροχή των πρώτων βοηθειών και κάθε υπάλληλο του ΙΚΑ που λόγω της υπηρεσίας του έλαβε γνώση του ατυχήματος. Η αναγγελία του ατυχήματος μπορεί να γίνει και από οποιοδήποτε τρίτο που έλαβε γνώση αυτού. ... 2. Με την αναγγελία εργατικού ατυχήματος εξομοιώνεται κάθε αίτηση δήλωση κλπ. που υποβάλλεται σε υπηρεσία του ΙΚΑ, εφόσον σ' αυτήν μνημονεύεται συγκεκριμένο ατύχημα και ταυτόχρονα περιγράφονται τα εξωτερικά στοιχεία και περιστατικά που το συνιστούν. Αναγγελία εργατικού ατυχήματος θεωρείται και η δήλωση που γίνεται από τον παθόντα ασφαλισμένο η από τα μέλη της οικογένειάς του σε γιατρό του ΙΚΑ η σε γιατρό, κλινική η νοσοκομείο που έχουν συμβληθεί με το Ίδρυμα, εφόσον η δήλωση αυτή δεν περιορίζεται σε απλή μνεία των συμπτωμάτων της πάθησης ή βλάβης, αλλά περιέχει ταυτόχρονα και περιγραφή των εξωτερικών στοιχείων και περιστατικών που συνιστούν το ατύχημα ή τις εξαιρετικές και ασυνήθιστες συνθήκες με τις οποίες ο ασφαλισμένος απασχολήθηκε σε συγκεκριμένο χρόνο και οι οποίες αποτέλεσαν την πρόσφορη αιτία που προκάλεσε την αναπηρία ή το θάνατο του. Για την παραδοχή της κατά τα ανωτέρω δήλωσης ως αναγγελίας ατυχήματος πρέπει να αποδεικνύεται από γραπτά στοιχεία που τηρούνται από το γιατρό και προκειμένου για

ασφαλισμένο που νοσηλεύτηκε σε κλινική ή νοσοκομείο που έχουν σύμβαση με το Ίδρυμα, από το φύλλο νοσηλείας, ότι δηλώθηκε η ιδιότητα του παθόντα ως ασφαλισμένου του ΙΚΑ και αναφέρθηκαν οι κατά το προηγούμενο εδάφιο συνθήκες και περιστατικά. 3. Η αναγγελία του ατυχήματος πρέπει να γίνεται μέσα σε 5 ημέρες από το ατύχημα. Ο γιατρός όμως και κάθε υπάλληλος του ΙΚΑ πρέπει να αναγγέλλουν το ατύχημα μέσα σε 24 ώρες από τότε που έλαβαν γνώση. ... 4. Οι Κυριακές και οι επίσημα καθιερωμένες ημέρες αργίας δεν υπολογίζονται για τη συμπλήρωση των κατά την προηγούμενη παράγραφο προθεσμιών. 5. Ο Διευθυντής του ΙΚΑ μπορεί να δεχθεί δηλώσεις ατυχημάτων που έγιναν εκπρόθεσμα όταν πείθεται ότι λόγοι εντελώς ανεξάρτητοι από τη θέληση των δηλούντων εμπόδισαν την έγκαιρη δήλωση. Σε καμιά περίπτωση, πάντως η προθεσμία για την αναγγελία του ατυχήματος δεν παρατείνεται πέραν των 60 ημερών από το ατύχημα και οι δηλώσεις που γίνονται μετά την προθεσμία αυτή απορρίπτονται ως εκπρόθεσμες, εκτός αν πρόκειται για ατυχήματα που είχαν ως συνέπεια την απόλυτη αναπηρία ασφαλισμένου, όποτε η προθεσμία της αναγγελίας για την απόκτηση σύνταξης μπορεί να παραταθεί μέχρι ένα έτος από το ατύχημα ή για ατυχήματα που είχαν ως συνέπεια το θάνατο, οπότε η προθεσμία της αναγγελίας για την απόκτηση σύνταξης μπορεί να παραταθεί μέχρι δύο χρόνια. 6. Η δήλωση, που μπορεί να είναι γραφτή ή προφορική οπότε για τη σύνταξη της μεριμνά η αρμόδια υπηρεσία του ΙΚΑ, υπογράφεται από τον εργοδότη ή τον αντιπρόσωπο του, από τον παθόντα ή σε περίπτωση αδυναμίας ή θανάτου του από τα μέλη της οικογένειας του και από τους αιτιόπιτες μάρτυρες και πρέπει να περιέχει οπωσδήποτε: α) το ονοματεπώνυμο ή την επαγγελματική φίρμα του εργοδότη, το είδος της επιχείρησης του και τη διεύθυνση της επαγγελματικής του στέγης, β) το ονοματεπώνυμο, την

ηλικία, το επάγγελμα και τον αριθμό μητρώου του παθόντα, καθώς και τη συγκεκριμένη εργασία που εκτελούσε κατά την ώρα του ατυχήματος γ) την ακριβή ημερομηνία και ώρα που έγινε το ατύχημα, δ) τον τόπο που έγινε το ατύχημα, ε) ακριβή περιγραφή των συνθηκών κάτω από τις οποίες έλαβε αυτό χώρα και τις συνέπειες που είχε για τον παθόντα, όπως υπέπεσαν στην αντίληψη των αυτόπτων μαρτύρων, ζ) τον τόπο που μεταφέρθηκε ο παθών μετά το ατύχημα, το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση κατοικίας του γιατρού, που κλήθηκε για την παροχή των πρώτων βοηθειών, το νοσηλευτικό Ίδρυμα στο οποίο μεταφέρθηκε και τα ονόματα και τις διευθύνσεις των αυτόπτων μαρτύρων που υπογράφουν τη δήλωση... 7. ...»,

κατ' άρθρο 24§§1-2 αυτής ορίζεται: «1. Το υποκατάστημα του Ιδρύματος προβαίνει, επί ατυχημάτων, ως και επί επαγγελματικών ασθενειών, δια της αρμοδίας αυτού υπηρεσίας, εις έρευναν, εν ανάγκη επιτόπιον, προς εξακρίβωσιν των εν τοις επομένοις παραγράφοις προβλεπομένων στοιχείων. 2. Της υπό της προηγούμενης παραγράφου προβλεπομένης ερεύνης υποχρεούται το υποκατάστημα του Ιδρύματος να επιληφθή μεν ευθύς ως τούτο λάβη γνώσιν του ατυχήματος ή της επαγγελματικής ασθενείας, αποπερατώση δε αυτήν εντός δέκα πέντε ημερών από ταύτης»,

κατ' άρθρο 25 αυτής, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «Περί της ερεύνης, περί ης το προηγούμενον άρθρον, συντάσσεται πρακτικόν, όπερ, αναγιγνωσκόμενον παρουσία των εκάστοτε συμπραιτόντων προσώπων, υπογράφεται παρ' αυτών και της ενεργούσης την έρευναν υπηρεσίας. Επί τη βάσει των ως είρηται πρακτικών καταρτίζεται έκθεσις υπό της αρμοδίας υπηρεσίας, διαβιβαζομένη εις την Τ.Δ.Ε. ...»,

ενώ κατ' άρθρο 26§1 αυτής ορίζεται: «Η διαπίστωσις του ατυχήματος ή της επαγγελματικής ασθενείας γίνεται υπό της

Τ.Δ.Ε., ήτις, εξετάζουσα λεπτομερώς τα υποβαλλόμενα στοιχεία, αποφαινεται ητιολογημένως εάν υφίσταται είτε ατύχημα εν γένει, και δη τοιούτον οφειλόμενον εις τας συνθήκας της εργασίας η μη, είτε επαγγελματική ασθένεια».

Περαιτέρω, κατ' άρθρο 35§1 του ως άνω α.ν. 1846/51, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «Ο ησφαλισμένος δικαιούται επιδόματος ασθενείας, εάν δε παρέχη εξηρητημένην εργασίαν και επιδόματος ανεργίας, εφ' όσον συντρέχουσιν αι κάτωθι προϋποθέσεις: ...»,

ενώ κατ' άρθρο 31 της ως άνω Αποφ. 57440/της 13 Ιαν-7 Φεβρ/1938 Υπουργού Εργασίας, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «Το επίδομα ασθενείας χορηγείται πάντοτε μετά τη διαπίστωση ανικανότητας για εργασία η οποία βεβαιώνεται με γνωμάτευση των υγειονομικών οργάνων που ορίζονται στις επόμενες παραγράφους και σύμφωνα με τα καθοριζόμενα από τον Κανονισμό Αρμοδιότητας και διαδικασίας απονομής των παροχών, όταν συντρέχουν αι προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος».

Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, ως τοιούτου γενικά νοουμένου του θανάτου ή της ανικανότητας για εργασία του ασφαλισμένου, που προκλήθηκε από ένα βίαιο περιστατικό που έγινε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξαιτίας της, υφίσταται υποχρέωση προς αναγγελία του στο ΙΚΑ, από τον εργοδότη ή τον αντιπρόσωπό του, από τον παθόντα ασφαλισμένο και σε περίπτωση αδυναμίας του ή θανάτου του, από τα πρόσωπα που από την ασφάλισή του έλκουν δικαιώματα, από το γιατρό που κλήθηκε για την παροχή των πρώτων βοηθειών αλλά και κάθε υπάλληλο του ΙΚΑ που λόγω της υπηρεσίας του έλαβε γνώση του ατυχήματος. Περαιτέρω, με αναγγελία εξομοιούται κάθε αίτηση, δήλωση κλπ. που υποβάλλεται σε υπηρεσία του ΙΚΑ, εφόσον σ' αυτήν μνημονεύεται συγκεκριμένο ατύχημα και ταυτόχρονα

περιγράφονται τα εξωτερικά στοιχεία και περιστατικά που το συνιστούν. Η προθεσμία αναγγελίας είναι 5νθήμερη από το ατύχημα, στην οποία δεν συνυπολογίζονται οι Κυριακές και οι επίσημα καθιερωμένες ημέρες αργίας, για τους δε γιατρούς και υπαλλήλους του ΙΚΑ 24ωρη, από τότε που έλαβαν γνώση, εκτός αν λόγοι ανεξάρτητοι από τη θέληση των δηλούντων εμπόδισαν την έγκαιρη δήλωση, οπότε η αναγγελία είναι δεκτή εντός 60 ημερών ή επί απολύτου αναπηρίας ενός έτους ή θανάτου 2 ετών (ΣτΕ 196/91 ΕΔΚΑ 1991.752). Μετά την πάροδο των προθεσμιών αυτών, τυγχάνουν εφαρμογής οι γενικές αρχές περί ανωτέρας βίας, οπότε, εν περιπτώσει περιστατικών που επάγονται απόλυτη αδυναμία του υποχρέου να υποβάλλει, ο ίδιος ή δι' άλλου προσώπου, τη δήλωση περί του ατυχήματος, οι ως άνω προθεσμίες αναστέλλονται (ΣτΕ 1145/2005). Εξ άλλου, συγχωρείται η, κατά παρέκκλιση από τις ως άνω προθεσμίες, δήλωση εργατικού ατυχήματος, εάν οι εκ τούτου δυσμενείς συνέπειες επί της υγείας του ασφαλισμένου εμφανισθούν βραδύτερα και δη μετά την πάροδο των προθεσμιών τούτων, οπότε στην περίπτωση αυτή η προθεσμία αναγγελίας του ατυχήματος αρχίζει από τότε που καταστούν εμφανείς οι εκ τούτου δυσμενείς συνέπειες επί της υγείας του ασφαλισμένου (ΣτΕ 196/91 ως άνω). Οι προθεσμίες αυτές είναι αποκλειστικές, συνεπεία δε τούτου, υποβολή δήλωσης προς αναγγελία εργατικού ατυχήματος μετά την πάροδό τους συνεπάγεται την απόρριψή της ως απαράδεκτης (ΣτΕ 18/97 ΕΔΚΑ 2000.513, 1724/91 7μ. ΔιΔικ 1992.98, 3779/90 ΕΔΚΑ 1991.683, 4400/90 ΔιΔικ 1991.1306).

Η θέσπιση των ανατρεπτικών αυτών προθεσμιών για την αναγγελία ατυχήματος ανταποκρίνεται από διαδικαστικής ασφαλιστικής άποψης στην ανάγκη να δοθεί στα αρμόδια όργανα του ΙΚΑ η δυνατότητα να κάνουν την έρευνα και να διαπιστώσουν τις πραγματικές συνθήκες του βιαίου

συμβάντος, σε χρόνο που να μην απέχει πολύ από την επέλευσή του (ΣτΕ 3338/70, 677/61).

Σε περίπτωση υποβολής δήλωσης αναγγελίας εργατικού ατυχήματος και εφόσον διαπιστωθεί το εμπρόθεσμο αυτής, εξετάζεται αν κατά την επέλευσή του παρήχето εργασία ασφαλιζόμενη στο ΙΚΑ, διενεργείται έρευνα για τη διαπίστωση των συνθηκών κάτω από τις οποίες έγινε το ατύχημα (τα αίτια, τον ακριβή τόπο και χρόνο αυτού, τις περιστάσεις και τη φύση του, τις βλάβες που υπέστη ο παθών κλπ. ως αναλυτικά αναφέρεται στο άρθρο 24 του ανωτέρω κανονισμού περί ασφαλιστικής αρμοδιότητας), συντασσόμενου προς τούτο πρακτικού και εκδίδεται απόφαση του Διευθυντή του αρμοδίου Υποκ/τος, με την οποία, ανάλογα με τα στοιχεία κάθε περίπτωσης, χαρακτηρίζεται το ατύχημα ως εργατικό ή εκτός εργασίας ή και απορρίπτεται η δήλωση του ατυχήματος. Η απόφαση αυτή του Διευθυντή υπόκειται σε αίτηση θεραπείας ενώπιον της οικείας ΤΔΕ, εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από της κοινοποίησέως της στον ενδιαφερόμενο (ΣτΕ 1699/98). Κατόπιν ή και προ της εκδόσεως της αποφάσεως περί χαρακτηρισμού, εφόσον οι διαπιστώσεις του υγειονομικού οργάνου είναι απαραίτητες για τη μόρφωση γνώμης από το αρμόδιο ασφαλιστικό όργανο, παραπέμπεται ο παθών στην Υγειονομική Επιτροπή, έχουσα αρμοδιότητα να αποφανθεί και μάλιστα δεσμευτικά, αν το ατύχημα που χαρακτηρίστηκε σαν εργατικό ή όχι, ήταν η αιτία που προκάλεσε την πάθηση ή τη βλάβη που διαπιστώνεται (ΣτΕ 2135/85, 2606/78, 2260/75).

Για τη συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας οφειλομένης σε ατύχημα, απαιτείται κατ' αρχήν η υποβολή αιτήσεως εκ μέρους του ασφαλισμένου, στην οποία να διαλαμβάνεται το σχετικό αίτημα κατά τρόπο σαφή, δεδομένου ότι η αίτηση αυτή αποτελεί και την αφετηρία για την έναρξη της διαδικασίας διαπιστώσεως της συνδρομής των προϋποθέσεων του νόμου. Περαιτέρω, εάν και εφόσον διαπιστώνεται

αρμοδίως η συνδρομή των προϋποθέσεων του νόμου για την παροχή συντάξεως, λόγω αναπηρίας που οφείλεται σε ατύχημα, η δήλωση περί του ατυχήματος αυτού που υπογράφεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο ενέχει κατά κύριο λόγο για τον ασφαλισμένο και αίτηση για την χορήγηση των ως άνω παροχών. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή, η δήλωση ατυχήματος επέχει θέση αιτήσεως προς παροχή συντάξεως, παράγουσα όλες τις κατά νόμο συνέπειες (ΣτΕ 1411/76, 514-515/72).

Αντιστοίχως, αν το εργατικό ατύχημα δεν είχε ως συνέπεια τον θάνατο, την αναπηρία, ή την (διαρκή) ανικανότητα για εργασία του ασφαλισμένου, αλλά μόνο παροδική (μερική) ανικανότητα αυτού, αντιμετωπιζόμενο ως εκ τούτου σαν περίπτωση ασθένειας, δικαιούμενου του εργαζομένου όπως λάβει επίδομα ασθενείας, κατά προνομιακή όμως μεταχείριση έναντι της απλής ασθένειας (μη απαιτούμενης της πραγματοποιήσεως ελαχίστου αριθμού ημερών εργασίας και καταβαλλομένου του επιδόματος από την ημέρα αναγγελίας του ατυχήματος στο ΙΚΑ), η δήλωση περί του ατυχήματος που υπογράφεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο ενέχει γι' αυτόν και αίτηση για την χορήγηση του εν λόγω επιδόματος.

Τα ως άνω δικαιώματα του ασφαλισμένου, ως δικαιώματα απορρέοντα από την κοινωνική ασφάλιση, είναι δικαιώματα δημοσίου δικαίου, δηλαδή δικαιώματα που εκπληρώνονται δια πράξεων ή παραλείψεων του Κράτους (άρθρ. 22§2 Σ. Δαγτόγλου «Γεν. Διοικ. Δικ. 1984 σελ. 154 επ.»). Τα δημόσια δικαιώματα, εάν συγχρόνως δεν συνιστούν και δημόσιες υποχρεώσεις, όπως το κατ' άρθρ. 51§5 Σ εκλογικό δικαίωμα, δεν περιέχουν εξαναγκασμό προς τον δικαιούχο για την άσκησή των. Ενώ δηλαδή η δημοσίου δικαίου σχέση, όπως η σχέση κοινωνικής ασφάλισης, δεν μπορεί να καταλυθεί δια της ιδιωτικής βουλήσεως, καθώς δεν δύναται αυτή να αποκλείσει την εφαρμογή κανόνων δημοσίας τάξεως,

κατ' άρθρα 3 και 174 ΑΚ, ο δικαιούχος συγκεκριμένης αξιώσεως παροχής, ουδόλως εμποδίζεται να μην ασκήσει την επί της παροχής αυτής αξίωσή του, όταν η αξίωση αυτή έχει συγκεκριμενοποιηθεί επί ορισμένης πράξης ή ορισμένου ποσού χρημάτων. Επίσης, γενική παραίτηση από δημόσιο δικαίωμα, ώστε η σχετική διάταξη δημοσίας τάξεως που το προβλέπει να μην εφαρμοσθεί στο μέλλον για τον παραιτούμενο, είναι ανίσχυρη (πρβλ. ΑΠ 630/64 ΕΔΚΑ ΣΤ.699). Όμως, παραίτηση από γεγεννημένη, συγκεκριμένη αξίωση, απορρέουσα από δημόσιο δικαίωμα, είναι έγκυρη, γενόμενη εκ μέρους του δικαιούχου, όταν δεν θίγει το εν γένει δικαίωμα, εκ του οποίου αυτή απορρέει. Δέσμευση του φορέα δημοσίου δικαίωματος εκ των προτέρων περί της ασκήσεως ή μη του δικαίωματος αυτού, όπως επίσης δέσμευση περί παραιτήσεως από μη ακόμα γεννηθείσα αξίωση εκ δημοσίου δικαίωματος, είναι άκυρη, καθώς αλλοιώνει το περιεχόμενο του δημοσίου αυτού δικαίωματος και ως ενέχουσα δέσμευση για την θεσπιζόμενη με κανόνες δημοσίας τάξεως ελεύθερη άσκηση του δικαίωματος αυτού δημοσίου δικαίου. Τέτοια όμως δέσμευση δεν ανακύπτει, όταν κατά την επέλευση του χρόνου ασκήσεως ο δικαιούχος παραλείπει ελεύθερα την άσκηση του δικαίωματος, ή όταν ο δικαιούχος παραιτείται από αξίωση ήδη γεγεννημένη και προερχόμενη από τέτοιο δικαίωμα, γιατί μετά τη γέννηση και συγκεκριμενοποίηση αξιώσεως, χρηματικής ή σε είδος, αυτή, και αν ακόμα προέρχεται από δημόσιο δικαίωμα, περιέρχεται στην ελεύθερη διάθεση του δικαιούχου, εκτός αν από συγκεκριμένη διάταξη νόμου, προβλέπονται περιορισμοί ως προς την ελεύθερη διάθεση (ΓνωμΝΥΔ 270/86 ατομ., 808/88 ατομ., contra Φ. Χατζηδημητρίου-Γ. Ψηλός «Ασφαλιστική Νομοθεσία» εκδ. 1991 σελ. 746, Χρ. Αγαλλόπουλος «Κοιν. Ασφαλίσεις» σελ. 370, κατά τους οποίους, παραίτηση από παροχή που έχει ήδη απονεμηθεί δεν είναι νοητή, εφόσον η ασφαλιστική αξίωση αποτελεί εξ' υποκειμένου δίκαιο,

οπότε, στην περίπτωση αυτή, τέτοια δήλωση βούλησης μπορεί να εξομοιωθεί με συναίνεση για ανάκληση προηγούμενης απόφασης, παράγουσα έννομα αποτελέσματα για το μέλλον), ή όταν ο δικαιούχος παραιτείται από υποβληθείσα αίτησή του για την χορήγηση συγκεκριμένης ασφαλιστικής παροχής (ΣΤΕ 1453/62 ΕΔΚΑ 1962.582, 1982/60 ΕΔΚΑ 1960.551). Τέλος, ενόψει του ότι τα δημοσίου δικαίου δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης εξυπηρετούν, όχι μόνο στενώς τα συμφέροντα και ατομικά δικαιώματα του ιδίου του εργαζομένου, αλλά το γενικότερο δημόσιο συμφέρον, συνιστάμενο στην οικονομική ενίσχυση των ασθενέστερων κοινωνικών τάξεων των εργαζομένων, δια της εξασφάλισης των στοιχειωδών τουλάχιστον προϋποθέσεων αντιμετώπισης των δυσχερειών της ζωής, πράγμα το οποίο αποτελεί γενικό συμφέρον της πολιτείας, διότι ασφαλίζει την κοινωνική ευημερία και την ειρήνη του κοινωνικού συνόλου (ΓνωμΝΥΔ 808/88 ατομ., 174/86 ατομ., Α. Πετρόγλου «Το επιτρεπτόν της παραίτησεως από δικαιώματος απονομής ασφαλιστικής παροχής» ΕΔΚΑ 1965.545), δεν δύναται να ρυθμιστεί κατά τρόπο διάφορο η εφαρμογή τους (Φ. Χατζηδημητρίου-Γ. Ψηλός ε.α.).

Ως εκ των ανωτέρω:

Α. αναγγελία εργατικού ατυχήματος μετά την πάροδο των κατά το άρθρο 21 του κανονισμού περί ασφαλιστικής αρμοδιότητας προθεσμιών απορρίπτεται ως απαράδεκτη, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή και η άσκηση των εξ αυτού δικαιωμάτων του ασφαλισμένου, στα οποία περιλαμβάνεται και η χορήγηση συντάξεως αναπηρίας.

Β. σε περίπτωση που ασφαλισμένος υποβάλλει αίτηση για χορήγηση επιδόματος ασθενείας και στην αίτηση αυτή μνημονεύεται συγκεκριμένο ατύχημα και ταυτόχρονα περιγράφονται τα εξωτερικά στοιχεία και περιστατικά που το συνιστούν, η αίτηση αυτή εξομοιούται με αναγγελία ατυχήματος, οπότε υποχρεωτικά θα κινηθεί η περιγραφόμενη στα ως άνω άρθρα 21 επ. του κανονισμού περί ασφαλιστικής

αρμοδιότητος διαδικασία, κωλύουσα την ευθεία χορήγηση του αιτηθέντος επιδόματος ασθένειας επί τη βάσει μόνο των αναφερομένων στις διατάξεις των άρθρων 35 επ. του α.ν. 1846/51 και 31 επ. του κανονισμού ασθένειας του ΙΚΑ. Η αυτή συνέπεια θα χωρήσει και στην περίπτωση που δεν μνημονεύεται στην υποβληθείσα αίτηση του ασφαλισμένου συγκεκριμένο ατύχημα και δεν περιγράφονται τα εξωτερικά στοιχεία και περιστατικά που το συνιστούν, πλην όμως η αναγγελία του ατυχήματος γίνει από τρίτο πρόσωπο π.χ. εργοδότη, ιατρό, ή υπάλληλο του ΙΚΑ. Στις περιπτώσεις αυτές, τυχόν παραίτηση του ασφαλισμένου από τις παροχές επί τη βάσει του εργατικού ατυχήματος, προς επιλογή ευθέως του επιδόματος ασθένειας είναι ανίσχυρη κατά τα ως άνω.

Γ. σε περίπτωση που ασφαλισμένος υποβάλλει αίτηση για χορήγηση επιδόματος ασθένειας, στην δε υποβληθείσα αίτησή του δεν μνημονεύεται συγκεκριμένο ατύχημα και (ή) δεν περιγράφονται τα εξωτερικά στοιχεία και περιστατικά που το συνιστούν, ούτε γίνει αναγγελία του ατυχήματος από τρίτο πρόσωπο, τότε θα χωρήσει κανονικά η διαδικασία των άρθρων 35 επ. του α.ν. 1846/51 και 31 επ. του κανονισμού ασθένειας του ΙΚΑ για χορήγηση επιδόματος ασθένειας, εφόσον βεβαίως συντρέχουν οι προς τούτο προϋποθέσεις. Τυχόν όμως συνοδεύουσα την αίτηση, δήλωση του ασφαλισμένου περί παραιτήσεώς του από τα δικαιώματά του εκ τυχόν συντρέχοντος εργατικού ατυχήματος είναι ανίσχυρη, δεδομένου ότι η σχετική αξίωση δεν έχει ακόμα γεννηθεί, με συνέπεια να δύναται αυτός να επανέλθει, υποβάλλοντας δήλωση αναγγελίας εργατικού ατυχήματος, υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι δεν θα έχει παρέλθει η προς τούτο προθεσμία, οπότε στην περίπτωση αυτή θα ακολουθηθούν κανονικά οι προβλεπόμενες στις διατάξεις των άρθρων 21 επ. του κανονισμού περί ασφαλιστικής αρμοδιότητος διαδικασίες, καθισταμένης όμως στην

περίπτωση αυτή ανακλητέας της απόφασης με την οποία χορηγήθηκε σε αυτόν το επίδομα ασθενείας, ως εκδοθείσα επί ανακριβών πραγματικών προϋποθέσεων, κατόπιν πλάνης της Υπηρεσίας και να αναζητηθεί η έντιμη επιστροφή του ποσού αυτού ως αδικαιολογήτως καταβληθέντος, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 40 του α.ν. 1846/51.

II. Κατ' άρθρο 31§§1-4 ως άνω του α.ν. 1846/51, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «1. Εις τους ησφαλισμένους και τα μέλη της οικογενείας αυτών ...παρέχεται ιατρική περίθαλψις ...Δια κανονισμού ορισθήσεται ο τρόπος παροχής της ιατρικής περιθάψεως και η έκτασις των παροχών ... 2. ... 3. Ιατρική περίθαλψις παρέχεται εφ' όσον διαρκεί η ασθένεια. ... 4. Η ιατρική περίθαλψις περιλαμβάνει ιατρικάς φροντίδας, παρακλινικάς εξετάσεις πάσης φύσεως, ειδικάς θεραπείας, φάρμακα, συνήθη και ειδικά θεραπευτικά μέσα και προθέσεις, λουτροθεραπείαν καθώς και περίθαλψιν εις πάσης φύσεως θεραπευτήρια, ως τοιούτων νοουμένων των ασύλων και των σανατορίων εφ' όσον παρίσταται ανάγκη, και εις ην έκτασιν επιβάλλει η κατάστασις του ασθενούς. Το ΙΚΑ δύναται να καθορίσει δια Κανονισμού ποσοστόν συμμετοχής του ησφαλισμένου ή συνταξιούχου ή επιδοματούχου λόγω αναπροσαρμογής ή των εν άρθρω 33 αναφερομένων μελών οικογενείας τούτων εις την σχετικήν δαπάνην μη δυναμένην να υπερβή το 1/4 αυτής ...», ενώ κατ' άρθρο 16 αυτού ορίζεται: «Πάντες οι υπό του παρόντος νόμου προβλεπόμενοι Κανονισμοί, θεσπίζονται δι' αποφάσεων του Υπουργού Εργασίας, λαμβανομένων προτάσει του Δ.Σ. του Ι.Κ.Α. και δημοσιευομένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

Κατ' άρθρο 3 της Αποφ. 33651/Ε/1089/της 2 Ιουν-3 Ιουλ/1956 Υπουργού Εργασίας «Περί εγκρίσεως κανονισμού νοσοκομειακής περιθάψεως του Ι.Κ.Α.» (ΦΕΚ 126 τ. Β), ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «1. Η νοσοκομειακή

περιθάλψις παρέχεται εν τοις θεραπευτηρίοις του Ιδρύματος, εν ελλείψει δε ή ανεπαρκεία τούτων, εις δημόσια, δημοτικά θεραπευτήρια ή τοιαύτα κοινωφελών Ιδρυμάτων, ως και εις ιδιωτικές κλινικάς μεθ' ων το Ίδρυμα συνήψε σχετικές συμβάσεις και εις τας θέσεις, τας οποίας έχει εξασφαλίσει δι' αυτό το Ίδρυμα. ... 2. Δύναται ο ασθενής να νοσηλεύεται και εις μη συμβεβλημένα κατά τ' ανωτέρω Νοσοκομεία δημόσια, δημοτικά ή Κοινωφελών Ιδρυμάτων. Δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου, δύναται εφ' όσον πρόκειται περί χειρουργικών επεμβάσεων, να επιτραπή εις ωρισμένα Υποκαταστήματα πλην των Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης, η νοσηλεία των ασθενών και εις μη συμβεβλημένας μετά του Ι.Κ.Α. ιδιωτικής κλινικάς, οριζομένης υπό του Διοικητικού Συμβουλίου, αποκλειομένων εν πάση περιπτώσει εκείνων ων οι χειρουργοί είναι ιατροί του Ιδρύματος ή μετ' αυτού συμβεβλημένοι καθ' οιονδήποτε τρόπον δια την παροχήν ιατρικής περιθάλψεως ως και των διαθετούσων τας ολιγωτέρας κλίνας και των λόγω εγκαταστάσεων, επιστημονικού προσωπικού κλπ. παρεχουσών τας ολιγωτέρας εγγυήσεις δια την παροχήν της ενδεδειγμένης περιθάλψεως. Εν πάση δε περιπτώσει, αποκλείεται η υπό του Ι.Κ.Α. αναγνώρισις, της νοσηλείας εις κλινικάς εις τας επεβλήθη υπό τούτου ως κύρωσις, η καταγγελία της συμβάσεως ή η διακοπή της εισαγωγής, εις τούτας ασθενών ησφαλισμένων επί ωρισμένον χρόνον και εφ' όσον χρόνον διαρκεί η τοιαύτη διακοπή. Εις τας συμφώνως προς τας εν τη παραγράφω ταύτη οριζομένης περιπτώσεις νοσηλείας εις μη συμβεβλημένα θεραπευτήρια το Ίδρυμα καταβάλλει μόνον τα νοσήλεια άτινα θα κατέβαλλεν εάν ο ασθενής ενοσηλεύετο εν ομοειδεί συμβεβλημένω θεραπευτηρίω, μη ευθυνόμενον δια την τυχόν επί πλέον δαπάνην, ήτις καταβάλλεται υπό του ασθενούς. Εάν υπάρχουν πλείονα ομοειδή θεραπευτήρια με διαφόρους τιμάς νοσηλείων λαμβάνεται υπ' όψιν ο μέσος όρος νοσηλείων καθοριζόμενος

δι' αποφάσεως του Διευθυντού του Υπ/ματος. Εάν τυχόν δεν υπάρχουν ομοειδή συμβεβλημένα θεραπευτήρια ορίζεται δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου ο μέσος όρος των γενικώς ισχυόντων νοσηλείων. 3. Εις επειγούσας περιπτώσεις, καθ' ας εκ της αναβολής απειλείται κίνδυνος δια τον ασθενή, επιτρέπεται η νοσηλεία και εις θεραπευτήρια μη συμβεβλημένα μετά του Ιδρύματος, ανεξαρτήτως των εν τη προηγουμένη παραγράφω περιορισμών. Εν τοιαύτη περιπτώσει και δι' όσον χρόνον ως εκ της καταστάσεως του ασθενούς δεν επιτρέπεται η μετακίνησις τούτου εις συμβεβλημένον θεραπευτήριον, το Ίδρυμα υποχρεούται όπως καταβάλη πλήρη τα απαιτηθησόμενα νοσήλια, συμφώνως προς την ισχύουσαν κρατικήν διατίμησιν δια νοσηλείαν ιδιώτου εις τρίτην θέσιν ή ανωτέραν της τρίτης θέσιν, εφ' όσον δικαιούται τοιαύτης ο ησφαλισμένος. Εις όλως εξαιρετικές περιπτώσεις μετ' έγκρισιν του Διοικητού, αποδίδεται η ανωτέρω δαπάνη νοσηλείας ηυξημένη μέχρις 20%. Δια το περαιτέρω χρονικόν διάστημα εφ' όσον ο ασθενής παραμένει εις το αυτό θεραπευτήριον, θεωρείται ως νοσηλευόμενος εις τοιούτον ιδίας αυτού εκλογής, εφαρμοζομένων των εν τη προηγουμένην παραγράφω οριζομένων. 4. Ωσαύτως, κατ' εξαίρεσιν εάν ο ησφαλισμένος πάσχη εξ ιδιαζόντως σοβαράς παθήσεως δι' ην ενδείκνυται επικίνδυνος χειρουργική επέμβασις, μη δυναμένη να ενεργηθή ει μη παρ' ωρισμένων εξειδικευμένων προς τούτο ιατρών δύναται να νοσηλευθή εις μη συμβεβλημένην κλινικήν ανεξαρτήτως των εν τη παρ. 2 του παρόντος περιορισμών ή εν συμβεβλημένη, αλλά τη επιμελεία του ειδικού ως άνω μη συμβεβλημένου ιατρού. Εν τοιαύτη περιπτώσει, πλην των κατά την παρ. 2 αποδιδομένων εις τον ασθενήν νοσηλείων δύναται το ΙΚΑ να αναλάβη και την δαπάνην της αμοιβής του ειδικού χειρουργού ιατρού υπό την προϋπόθεσιν της προ της ενάρξεως της νοσηλείας ειδικής μετ' αυτού συμφωνίας, εγκρινομένης υπό της Ε.Δ. του

Ιδρύματος. 6. α) ... β) ... γ) ... δ) Εις ας περιπτώσεις, λόγω του επείγοντος της περιπτώσεως ή αδυναμίας του Ιδρύματος να διαθέση την κατά περίπτωσιν προβλεπομένην κλίνην θέσεως εις τα μετ' αυτού συμβεβλημένα νοσοκομεία, ο ασθενής εισήχθη εις Ιδιωτικήν Κλινικήν, τηρουμένων των διατυπώσεων των παρ. 1, 2, 3 και 14 του αρθρ. 4 του παρόντος Κανονισμού, το Ίδρυμα υποχρεούται όπως καταβάλη την δαπάνην νοσηλείας, σύμφωνα προς την ισχύουσαν κατά θέσιν κρατικήν διατίμησιν επί νοσηλείας ιδιώτου, αποκλειομένης πάντως, δι' οιονδήποτε λόγον, της καταβολής διαφορών νοσηλίων δια νοσηλείαν λαβούσαν χώραν εις θέσιν ανωτέραν της προβλεπομένης. Επί ελλείψεως, εν όλω ή εν μέρει τοιαύτης κρατικής διατιμήσεως δια νοσηλείαν εις θέσεις Βα' και Α', το αποδοτέον υπό του Ιδρύματος ποσόν υπολογίζεται δια μεν τα ημερήσια νοσήλεια βάσει του εκάστοτε ισχύοντος κατά θέσιν νοσηλείου των Κρατικών Νοσοκομείων, δια δε τας ιατρικάς πράξεις βάσει της Β' στήλης του εκάστοτε ισχύοντος τιμολογίου των αμοιβών των ιατρικών πράξεων. Εις εξαιρετικές περιπτώσεις δύναται ο Διευθυντής του Υποκαταστήματος, μετά γνώμην του Προϊσταμένου της Υγειονομικής Υπηρεσίας, να χωρήση εις απ' ευθείας συμφωνίαν μετά της κλινικής δια την υπό του Ιδρύματος ανάληψιν της δαπάνης νοσηλείας και μέχρι του κατά τ' ανωτέρω ποσού. ε) ... στ) ...».

Περαιτέρω, κατ' άρθρο 7 της Αποφ. 25078/της 28 Μαΐ-1 Ιουν/1938 Υπουργού Εργασίας «Περί εγκρίσεως κανονισμού ασθευείας Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων», ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «Ιατρική περίθαλψις χορηγείται εφ' εκάστης περιπτώσεως ασθευείας καθ' ην έκτασιν δικαιολογεί η σοβαρότης αυτής και επιτρέπουσι τα διατιθέμενα εν τω τόπω επιστημονικά μέσα. Αυτή δέον να είναι επαρκής και σκόπιμος, χωρίς όμως να υπερβαίνει και το μέτρον του αναγκαίου. ...».

ενώ κατ' άρθρο 10§§1-2 αυτής, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «1. Η ιατρική αντίληψις χορηγείται δι' ιατρών συμβεβλημένων μετά του Ιδρύματος κατά τα εν τω ειδικώ κανονισμώ περί υγειονομικής υπηρεσίας οριζόμενο. Βοηθητικάί υπηρεσίαί, περιλαμβανόμεναι εν τη ιατρική αντίληψει, δύναται να χορηγηθούν και υπό βοηθητικών υγειονομικών προσώπων, ως νοσοκόμων, μαλακτών, μαιών, κλπ. εφ' όσον τούτο επιτρέπεται υπό της ιατρικής δεοντολογίας. 2. Εις επειγούσας περιπτώσεις, μη επιδεχομένας αναβολήν, προς κλήσιν ιατρού συμβεβλημένου ή παροπομπήν εις τοιούτον, κυρίως δε προς παροχήν των πρώτων βοηθειών, δύναται να χρησιμοποιηθή οιοσδήποτε ιατρός, δυνάμενος αμέσως να παράσχη την συνδρομήν του, αλλά διά μίαν και μόνην επίσκεψιν. Ο επισκεφθείς ιατρός εφοδιάζει τον ασθενή με απόδειξιν καταβολής της αμοιβής επισκέψεως, την διαπίστωσιν του επείγοντος και της παρασχεθείσης συνδρομής, συμφώνως προς το ελάχιστον όριον της διατιμήσεως. Εν τη αποδείξει δέον ν' αναγράφη ο ιατρός την ώραν της επισκέψεως, την ασθένειαν και το είδος της παρασχεθείσης συνδρομής. Εις την περίπτωσιν ταύτην αναγνωρίζονται και τα απολύτως αναγκαία οδοιπορικά έξοδα προς κλήσιν του ιατρού και μετάβασιν τούτου παρά των ασθενεί. Εάν ο ησφαλισμένος δεν δύναται να καταβάλη την κατά την προηγούμενην παράγραφον αμοιβήν, παρέχει εις τον ιατρόν απόδειξιν, αναφέρονσαν την ημέραν και ώραν της επισκέψεως, επί τη βάσει δε ταύτης το υποκατάστημα καταβάλλει ακολούθως εις τον ιατρόν την αμοιβήν του. Με τις αυτές προϋποθέσεις είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί και οποιοδήποτε υγειονομικό πρόσωπο μη συμβεβλημένο με το Ίδρυμα, εφόσον η χρησιμοποίησή του επιτρέπεται από την ιατρική δεοντολογία. Η αναγγελία για την απόδοση των καταβληθέντων σ' αυτό ποσών, πρέπει να υποβληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την πραγματοποίηση της ιατρικής περίθαλψης. Κλήσις μη συμβεβλημένου ιατρού (ή βοηθητικού

Υγείον. Προσώπου) ή παραπομπή εις τοιούτον επιτρέπεται ωσαύτως, εφ' όσον η χρησιμοποίησις συμβεβλημένου ιατρού δεν καθίσταται δυνατή δι' οιονδήποτε λόγον. Ο επισκεφθείς ιατρός εφοδιάζει τον ασθενή με απόδειξιν καταβολής της αμοιβής της ή των επισκέψεων, ήτις εξοφλείται παρά του Ιδρύματος μετά την διαπίστωσιν υπό των αρμοδίων αυτού Οργάνων της ανωτέρω προϋποθέσεως ως και της ανάγκης της παρασχεθείσης ιατρικής συνδρομής, συμφώνως προς το ελάχιστον όριον της διατιμήσεως. ... Δι' ας περιπτώσεις ιατρικής περιθάψεως δεν έχει καθορισθή κρατική διατίμησις, καθορίζεται τοιαύτη διά την εφαρμογήν του παρόντος παρά του Δ.Σ. του Ιδρύματος, μετά γνώμην ειδικής Επιτροπής, συγκροτουμένης υπό τούτου. ...».

Τέλος, κατ' άρθρο 6 της ως άνω Αποφ. 57440/της 13 Ιαν-7 Φεβρ/1938 Υπουργού Εργασίας, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «1. Τα εν τω παρόντι κανονισμώ αναφερόμενα αρμόδια όργανα του Ι.Κ.Α. αποφασίζουν το ταχύτερον, υπάρχουσων των νομίμων προϋποθέσεων, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήσεως του δικαιούχου, περί πραγματοποιήσεως παροχής τινός του κλάδου ασθευείας, οιασδήποτε μορφής, μετά ιατρικήν βεβαίωσιν, κατά τον προσκλήκοντα τρόπον, κατά τον κανονισμόν ασθευείας εκδιδομένην, οσάκις προϋπόθεσις του δικαιώματος είναι ωρισμένη κατάστασις της υγείας του. Η ιατρική βεβαίωσις είναι υποχρεωτική δια το Ίδρυμα. Η εκπλήρωσις των παροχών γίνεται κατά τας διατάξεις του οικείου κανονισμού. 2. Η αίτησις υποβάλλεται υπό του δικαιούχου αυτοπροσώπως ή δι' αντιπροσώπου εντός του υπό του άρθρ.46 του Ν.6298 οριζομένου χρόνου, μετά πάντων των απαιτουμένων δικαιολογητικών. Αντιπρόσωποι του δικαιούχου, γενόμενοι δεκτοί, κατόπιν προχείρου ερεύνης της σχέσεως, είναι η σύζυγος, τα τέκνα, οι γονεΐς και οι αδελφοί, ως και ο έχων εντολήν αποδεικνυομένην και δι' απλής επιστολής του δικαιούχου. 3. Η αίτησις είναι

έγγραφος ή προφορική. Εάν η αίτησις είναι προφορική και αφορά την πρόσθετον περίθαλψιν ή αναγνώρισιν αιτιήματος ή επαγγελματικής ασθενείας, ο προς τον υποβάλλεται υπάλληλος υποκαταστήματος συντάσσει έγγραφον περιληπτικήν έκθεσιν περί της αιτήσεως, υπογραφομένην υπό του αιτούντος ή του αντιπροσώπου του, εν περιπτώσει δε αγνοίας γραμμάτων του αιτούντος, παρά του συντάξαντος ταύτην υπάλληλου. 4. Παρ' εκάστω υποκαταστήματι τηρείται ίδιον βιβλίον πρωτοκόλλου αιτήσεων, όπου καταχωρίζονται αι αιτήσεις, αι επ' αυτών ενέργεια, και το αποτέλεσμα. Η υπηρεσία του Ιδρύματος υποχροούται εις ταχεία απάντησιν επί της αιτήσεως. Δύναται δι' εκάστην κατηγορίαν παροχών να ορισθή ίδιον βιβλίον πρωτοκόλλου αιτήσεων. Δύναται επίσης να καθορισθούν ίδια έντυπα αιτήσεων, χορηγούμενα δωρέαν εις τους ενδιαφερομένους», κατ' άρθρο 39§§1, 3 αυτής, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «1. Εν περιπτώσει αμφισβητήσεων, γενομένων εξ αποφάσεως οργανου Ι.Κ.Α., εις το οποίον κατά τον παρόντα κανονισμόν ανατίθεται ασφαλιστική αρμοδιότης, επιλαμβάνεται του ελέγχου της ορθότητος της αμφισβητουμένης αποφάσεως το αμέσως ανώτερον ιεραρχικώς ασφαλιστικόν όργανον, το οποίον, επανεξετάζον την απόφασιν, αποφαινεται οριστικώς, εφ' όσον ήθελεν υποβληθή αίτησις θεραπείας από μέρος παντός έχοντος συμφέρον. 2. ... 3. Αμέσως ανώτερον ασφαλιστικόν όργανον είναι: α) Του διευθυντού υποκαταστήματος ή οικεία τοπική διοικητική επιτροπή ...», ενώ κατ' άρθρο 5 του π.δ. 584/75 «Περί του τρόπου και της διαδικασίας εξοφλήσεως των χρηματικών ενταλμάτων ή ετέρων τίτλων πληρωμής των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και εισαγωγής και αποδόσεως των υπέρ του Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων» (ΦΕΚ 188 τ. Α), ορίζεται: «1. Η εξόφλησις των χρηματικών ενταλμάτων ή ετέρων τίτλων δέον να στηρίζεται εις πρωτότυπα δικαιολογητικά έγγραφα, του

αρμοδίου οργάνου ευθυνόμενου προσωπικώς έναντι του Ν.Π.Δ.Δ. διά το νόμιμον και έγκυρον της εξοφλήσεως του τίτλου πληρωμής. 2. Επιτρέπεται, κατ' εξαίρεσιν, η εξόφλησις βάσει αντιγράφων ή φωτοτυπικών αντιγράφων (πιστοποιητικών δικαστικών αποφάσεων συμβολαιογραφικών πράξεων κ.λπ.) εκδιδομένων και κυρουμένων απ' ευθείας υπό της εκδοσάσης το πρωτότυπον αρχής, ή υπό συμβολαιογράφου της ημεδαπής βάσει του παρ' αυτά κατατεθειμένου πρωτοτύπου».

Κατ' άρθρο 3§§1-3 του ν. 2690/99 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 45 τ. Α), ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «. Αίτηση του ενδιαφερομένου, για την έκδοση διοικητικής πράξης, απαιτείται όταν το προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις. 2. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί, πριν από την έκδοση της διοικητικής πράξης, να παραιτηθεί από την αίτησή του χωρίς συνέπειες, εκτός αν υπάρχει ειδική αντίθετη ρύθμιση. Ανάκληση της παραίτησης δεν μπορεί να γίνει. 3. Για τη διευκόλυνση των ενδιαφερομένων, χρησιμοποιούνται έντυπα αιτήσεων, τα οποία χορηγούν υποχρεωτικώς οι δημόσιες αρχές, για όλα τα θέματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά τους. Στα έντυπα αναφέρονται οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία προϋποθέσεις για την ικανοποίηση του αιτήματος, οι εφαρμοστέες διατάξεις, τα δικαιολογητικά που πρέπει να προσκομίσει ο ενδιαφερόμενος, καθώς και ο χρόνος μέσα στον οποίο θα δοθεί η απάντηση. Αν ο ενδιαφερόμενος δηλώσει ότι δεν μπορεί να γράψει, ο αρμόδιος υπάλληλος, ύστερα από προφορική έκθεση του αιτήματος του ενδιαφερομένου, οφείλει να συντάξει ο ίδιος την αίτηση»,

κατ' άρθρο 5§§1-4 αυτού, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «1. Κάθε ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων. Ως διοικητικά έγγραφα νοούνται όσα

συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις. 2. Οποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον δικαιούται, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των ιδιωτικών εγγράφων που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες και είναι σχετικά με υπόθεσή του η οποία εκκρεμεί σε αυτές ή έχει διεκπεραιωθεί από αυτές. 3. ... 4. Το δικαίωμα των παρ. 1 και 2 ασκείται : α) με μελέτη του εγγράφου στο κατάστημα της υπηρεσίας, ή β) με χορήγηση αντιγράφου, εκτός αν η αναπαραγωγή τούτου μπορεί να βλάψει το πρωτότυπο. Η σχετική δαπάνη αναπαραγωγής βαρύνει τον αιτούντα, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά. Αν πρόκειται για πληροφορίες ιατρικού χαρακτήρα, αυτές γνωστοποιούνται στον αιτούντα με τη βοήθεια γιατρού, ο οποίος ορίζεται για το σκοπό αυτόν», ενώ κατ' άρθρο 11§2 αυτού, ως τροποποιηθέν ισχύει, ορίζεται: «Την επικύρωση αντιγράφου από το πρωτότυπο ή από το ακριβές αντίγραφο της διοικητικής αρχής που το εξέδωσε μπορεί να ζητήσει κάθε ενδιαφερόμενος από όλες τις διοικητικές αρχές και τα Κ.Ε.Π. Αντίγραφα των ανωτέρω επικυρώνονται και από δικηγόρους ή συμβολαιογράφους, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την άσκηση των λειτουργημάτων τους. Ακριβή αντίγραφα από αντίγραφα ιδιωτικών εγγράφων ή εγγράφων που έχουν εκδοθεί από αλλοδαπές αρχές, τα οποία έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο ή δημόσια αρχή επικυρώνονται από όλες τις διοικητικές αρχές και τα Κ.Ε.Π.. Η επικύρωση αντιγράφων εγγράφων που έχουν εκδοθεί από ημεδαπή διοικητική αρχή δεν απαιτείται αν τα αντίγραφα αυτά συνοδεύονται από την κατά την παρ. 5 του άρθρου 3 υπεύθυνη δήλωση, στην οποία ο ενδιαφερόμενος βεβαιώνει την ακρίβεια των στοιχείων».

Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι, σε επείγουσες περιπτώσεις, κατά τις οποίες εκ της αναβολής

απειλείται κίνδυνος για τον ασθενή, επιτρέπεται η νοσηλεία και σε θεραπευτήρια μη συμβεβλημένα μετά του ΙΚΑ, ανεξαρτήτως των περιορισμών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του κανονισμού νοσοκομειακής περιθάλψεως. Στην περίπτωση αυτή και για όσο χρόνο, ως εκ της καταστάσεως του ασθενούς, δεν επιτρέπεται η μετακίνησή του σε συμβεβλημένο θεραπευτήριο, το Ίδρυμα υποχρεούται να καταβάλει πλήρη τα απαιτηθησόμενα νοσήλια, σύμφωνα προς την ισχύουσα κρατική διατίμηση για νοσηλεία ιδιώτου σε τρίτη θέση ή ανωτέρα της τρίτης θέση, εφόσον δικαιούται τοιαύτης ο ασφαλισμένος. Επίσης, σε περίπτωση που, λόγω του επείγοντος της περιπτώσεως ή αδυναμίας του Ιδρύματος να διαθέσει την κατά περίπτωση προβλεπόμενη κλίνη θέσεως στα μετ' αυτού συμβεβλημένα νοσοκομεία, ο ασθενής εισήχθη σε Ιδιωτική Κλινική, τηρουμένων των διατυπώσεων των παρ. 1, 2, 3 και 14 του αρθρ. 4 του Κανονισμού αυτού, το Ίδρυμα υποχρεούται να καταβάλει την δαπάνη νοσηλείας, σύμφωνα προς την ισχύουσα κατά θέση κρατική διατίμηση επί νοσηλείας ιδιώτου.

Περαιτέρω, σε επείγουσες περιπτώσεις, μη επιδεχόμενες αναβολή προς κλήση ιατρού συμβεβλημένου ή παραπομπή σε τοιούτον, κυρίως δε προς παροχή των πρώτων βοηθειών, δύναται να χρησιμοποιηθεί οιοσδήποτε ιατρός, δυνάμενος αμέσως να παράσχει την συνδρομή του, αλλά για μία και μόνη επίσκεψη. Ο επισκεφθείς ιατρός εφοδιάζει τον ασθενή με απόδειξη καταβολής της αμοιβής επισκέψεως, την διαπίστωση του επείγοντος και της παρασχεθείσης συνδρομής, συμφώνως προς το ελάχιστο όριο της διατιμήσεως. Επίσης, κλήση μη συμβεβλημένου ιατρού (ή βοηθητικού Υγείον. Προσώπου) ή παραπομπή εις τοιούτον επιτρέπεται ωσαύτως, εφόσον η χρησιμοποίηση συμβεβλημένου ιατρού δεν καθίσταται δυνατή για οιονδήποτε λόγο. Ο επισκεφθείς ιατρός εφοδιάζει τον ασθενή με απόδειξη καταβολής της αμοιβής τής ή των επισκέψεων, η οποία

εξοφλείται από το Ίδρυμα μετά την διαπίστωση, υπό των αρμοδίων οργάνων του, της ανωτέρω προϋποθέσεως ως και της ανάγκης της παρασχεθείσης ιατρικής συνδρομής, σύμφωνα προς το ελάχιστο όριο της διατιμήσεως.

Σε αμφότερες τις περιπτώσεις της εκτάκτου νοσοκομειακής ή ιατρικής περιθάψεως, η νόμιμη δαπάνη, βάσει της κρατικής διατιμήσεως, καταβάλλεται με απόφαση του Διευθυντού του οικείου Υποκ/τος, κατόπιν εμπροθέσμου υποβολής σχετικής αιτήσεως υπό του δικαιούχου ή αντιπροσώπου του, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από τα προβλεπόμενα πρωτότυπα δικαιολογητικά έγγραφα, κατ' εξαίρεση δε βάσει αντιγράφων ή φωτοτυπικών αντιγράφων.

Κατά τα ως άνω αναφερόμενα, παραίτηση του ασφαλισμένου από υποβληθείσα προς τούτο αίτησή του είναι δυνατή, όπως επίσης είναι δυνατή και η παραίτησή του από την αξίωση είσπραξης της αποδοθείσης δαπάνης.

Εφόσον η σχετική διοικητική πράξη εκδοθεί, τα συνυποβληθέντα δικαιολογητικά, ευρισκόμενα στον φάκελο της υπηρεσίας και χρησιμοποιηθέντα ή ληφθέντα υπόψη για τον καθορισμό της διοικητικής δράσεως ή τη διαμόρφωση γνώμης ή κρίσης του διοικητικού οργάνου, κατασιάντα ως εκ τούτου στοιχεία της διοικητικής δράσεως, έχοντα αποβάλει τον ιδιωτικό τους χαρακτήρα, καθίστανται διοικητικά έγγραφα (ΝΣΚ 727/2001 ΟΛ, 611/2001, 561/99, 455/98, 606/97, 338/96, 482/95 ΟΛ, 436/92 ΟΛ, 401/91), μη δυνάμενα πλέον να επιστραφούν στον αιτούντα, παρά μόνο να χορηγηθούν αντίγραφα αυτών, φέροντα επ' αυτών πράξη ότι πρόκειται για αντίγραφα εγγράφων που υπάρχουν στο αρχείο της υπηρεσίας, τα οποία ταυτόχρονα προσδιορίζουν, αναφέροντας π.χ. ότι πρόκειται για πρωτότυπα, επικυρωμένα αντίγραφα ή απλά φωτοαντίγραφα (ΝΣΚ 293/2003), ή να χορηγηθεί σχετική βεβαίωση περί καταθέσεώς των.

Περαιτέρω, σε περίπτωση που ο ασφαλισμένος, εμμένει στην απόδοση του συνόλου της καταβληθείσης δαπάνης

(νοσοκομειακής ή ιατρικής), δύναται να ασκήσει ένσταση κατά της αποφάσεως του Διευθυντού του οικείου Υποκ/τος ενώπιον της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής, η οποία έχει χαρακτήρα ενδικοφανούς προσφυγής, δεδομένου ότι απευθύνεται σε υπερκείμενο του Δ/ντού του Υποκ/τος όργανο, εξασφαλίζουσα έλεγχο των πράξεων κατά το νόμο και την ουσία, ασκούμενη εντός συγκεκριμένης προθεσμίας (τριάντα ημερών από της κοινοποιήσεως της αποφάσεως του Διευθυντή του Υποκ/τος) και υποκείμενη σε έγγραφο τύπο, με αποτέλεσμα, σε περίπτωση μη ασκήσεως ενστάσεως κατά αποφάσεως της ΤΔΕ, να καθίσταται αυτή οριστική. Οριστικοποίηση της αποφάσεως της ΤΔΕ επέρχεται και σε περίπτωση που ο δικαιούχος-ασφαλισμένος παραιτηθεί με ανεπιφύλακτη δήλωσή του, μη υποκείμενη σε ανάκληση, από το δικαίωμα ασκήσεως της κατά τα ως άνω ενστάσεως, ή, ομοίως, αποδεχθεί την εκδοθείσα απόφαση του Διευθυντού του Υποκ/τος, μη δυναμένου τούτου (ασφαλισμένου) πλέον να επανέλθει, και πάντως προ της παρόδου του τριακονθημέρου, δι' ασκήσεως ενστάσεως.

III. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β') γνωμοδότησε ομοφώνως ότι στο ως άνω ερώτημα προσήκουν οι ανωτέρω αναλυτικά αναφερόμενες απαντήσεις.

Θεωρήθηκε

Αθήνα 26-3-2009

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Ι. Θ. ΠΡΑΞΙΝΟΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

ΣΠ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.